

Lisätietoja:

Anna Koski-Pirilä, puh. 020 634 1373,
etunimi.sukunimi@kela.fiIlpo Lahtinen, puh. 020 634 3254,
etunimi.sukunimi@kela.fi

30.03.2016

OPINTOTUEN SAAJIEN TULOT VUONNA 2014 JA VUOTEEN 2014 KOHDISTUNUT TULOVALVONTA

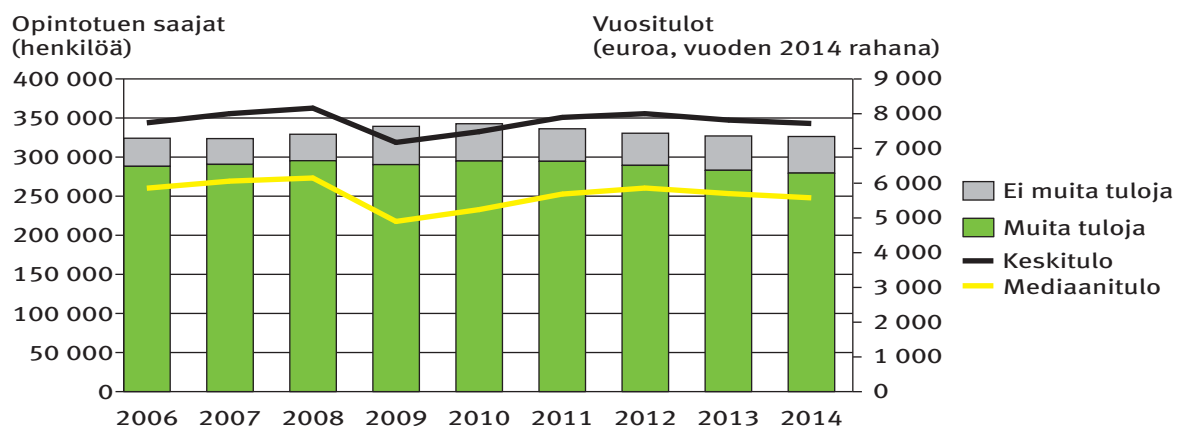
Opintotukea saa vuosittain noin 330 000 opiskelijaa. Kelan maksama tuki on enimmillään noin 540 euroa kuussa. Tämän lisäksi opiskelija voi opintotukiaikana nostaa valtion takaamaa opintolainaa, enimmillään 400 euroa kuussa kotimaisiin opintoihin ja 700 euroa kuussa ulkomailla suoritettaviin opintoihin.

Opintotuki ei useinkaan riitä turvaamaan opiskelijan toimeentuloa, vaan valtaosa opiskelijoista käy töissä opintojen ohessa. Opiskelijan omat tulot kuitenkin vaikuttavat siihen, kuinka monena kuukautena vuodessa hän voi käyttää opintotukea. Tukikuukausien rajoittaminen tulojen mukaan johtuu siitä, että opintotuki on tarveharkintainen etuus eli se pyritään kohdentamaan sitä eniten tarvitseville.

Opintotuen vuositulorajoja korotettiin 30 prosenttia vuonna 2008, mikä näkyy opintotuen saajamäärän kehityksessä (kuvio 1). Vuoden 2008 alusta alkaen opiskelijalla on voinut olla opintotuen lisäksi muita tuloja 660 euroa jokaista opintotukikuukautta kohti ja 1 970 euroa jokaista tuetonta kuukautta kohti.

Opintotuen saajien keskimääräiset tulot notkahtivat alaspäin vuonna 2009 Suomeen rantautuneen finanssikriisin ja heikentyneen työllisyystilanteen myötä. Tämän jälkeen keskimääräiset tulot kasvoivat lähes aiempien vuosien tasolle, mutta pienentyivät jälleen vuosina 2013 ja 2014 (kuvio 1). Tilastokeskuksen mukaan opiskelijoiden työssäkäynti onkin viime vuosina selvästi vähentynyt.¹

Kuvio 1. Opintotuen saajien tulot vuosina 2006–2014.

¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Opiskelijoiden työssäkäynti. <http://tilastokeskus.fi/til/opty/>

OPINTOTUEN SAAJIEN TULOT VUONNA 2014

Vuonna 2014 opintotukea saaneista opiskelijoista 86 prosentilla oli opintotuen lisäksi myös muita tuloja. Vain joka seitsemännellä eli noin 46 800:lla opintotuen saajalla ei ollut muita tuloja. Lähes puolet heistä opiskeli ammatillisissa oppilaitoksissa (taulukko 1). Joka kuudennella muita tuloja hankkineista oli enintään 2 000 euron vuositulot.

Yli 22 300 euron vuositulot oli 9 prosentilla yliopisto-opintoihin ja 8 prosentilla ammattikorkeakouluopintoihin tukea saaneista. Opiskelijan omien vuositulorajojen mukaan tällaisilla tuloilla ei olisi oikeutta opintotukeen. Opintojen päättymiskuukauden jälkeen saadut tulot voivat kuitenkin olla kuinka suuret tahansa, samoin ennen opintojen aloittamiskuukautta saadut.

Opintotuen saajien keskimääräiset tulot vuonna 2014 olivat 7 720 euroa ja mediaanitulo 5 580 euroa. Sekä keskitulo että mediaanitulo ovat pienentyneet vuodesta 2012 (taulukko 2). Reaaliarvolla mitattuna keskitulo on pienentynyt 3,5 % ja mediaanitulo 4,8 %.

Taulukko 1. Opintotuen saajien tulot² vuonna 2014 oppilaitosasteen³ mukaan.

	Yhteensä	Yliopistot	Ammatti korkea- koulut	Ammatilliset oppilaitokset	Lukiot	Muut oppilai- tokset	Ulkomaiset oppilai- tokset
Tuen saajat ja tulojakauma⁴ (henkilöä)							
Yhteensä	326 336	88 423	90 295	109 575	30 525	8 007	8 838
0 euroa	46 781	7 346	6 825	22 757	7 763	1 000	2 319
1–7 920 euroa	155 003	38 382	34 909	58 820	19 828	4 796	4 314
7 921–11 850 euroa	48 056	15 749	18 110	11 699	1 788	988	908
11 851–17 090 euroa	38 568	12 627	15 087	9 248	880	713	645
17 091–22 330 euroa	19 728	6 109	8 292	4 658	207	318	303
Yli 22 330 euroa	18 200	8 210	7 072	2 393	59	192	349
Oppilaitosasteittainen osuus (%)							
0 euroa	14,3	8,3	7,6	20,8	25,4	12,5	26,2
1–7 920 euroa	47,5	43,4	38,7	53,7	65,0	59,9	48,8
7 921–11 850 euroa	14,7	17,8	20,1	10,7	5,9	12,3	10,3
11 851–17 090 euroa	11,8	14,3	16,7	8,4	2,9	8,9	7,3
17 091–22 330 euroa	6,0	6,9	9,2	4,3	0,7	4,0	3,4
Yli 22 330 euroa	5,6	9,3	7,8	2,2	0,2	2,4	3,9

² Veronalaiset tulot ja toimeentulon turvaamiseen tarkoitetut apurahat lukuun ottamatta opintorahaa.

³ Oppilaitosasteluokituksessa opintotuen saaja tilastoidaan kaikkien maksutapahtumien mukaan. Yhteensä-sarakkeessa tuen saaja esiintyy vain kerran.

⁴ Euromääräiset luokat vastaavat tukikuukausimääriä: 7 920 euroon asti on oikeus 12 tukikuukauteen, 11 850 euron tuloilla 9 tukikuukauteen ja 17 090 euron tuloilla 5 tukikuukauteen. Yli 22 330 euron tuloilla ei ole oikeutta opintotukeen.

Taulukko 2. Opintotuen saajien keskimääräiset tulot² vuosina 2012–2014 oppilaitosasteen³ mukaan

Vuosi Tuen saajat (henkilöä) Keskimääräiset vuositulot (euroa/v)	Yhteensä	Yliopistot	Ammatti korkea- koulut	Ammatilliset oppilaitokset	Lukiot	Muut oppilaitokset	Ulkomaiset oppilaitokset
2012							
saajamäärä	330 537	90 394	91 871	109 806	32 611	8 309	7 300
keskiarvo	7 806	10 238	9 996	5 462	2 914	5 715	5 665
mediaani	5 718	7 766	8 600	3 450	1 343	4 077	3 165
2013							
saajamäärä	327 039	88 887	90 714	109 335	31 192	8 404	7 954
keskiarvo	7 740	10 064	9 963	5 447	2 818	5 937	5 783
mediaani	5 646	7 632	8 567	3 405	1 230	4 220	3 243
2014							
saajamäärä	326 336	88 423	90 295	109 575	30 525	8 007	8 838
keskiarvo	7 719	10 045	10 044	5 368	2 688	5 969	5 821
mediaani	5 579	7 595	8 608	3 267	1 123	4 254	3 200

² Veronalaiset tulot ja toimeentulon turvaamiseen tarkoitetut apurahat lukuun ottamatta opintorahaa.

³ Oppilaitosasteluokituksessa opintotuen saaja tilastoidaan kaikkien maksutapahtumien mukaan. Yhteensä-sarakkeessa tuen saaja esiintyy vain kerran.

Taulukossa 3 on esitetty vuoden aikana korkeakoulutukikuukausia käyttäneiden keskimääräiset tulot oppilaitosasteen ja käytettyjen tukikuukausien mukaan.

Korkeakouluopintoihin myönnettyä opintotukea 4 kuukautta vuodessa käyttäneiden joukossa on paljon sellaisia opiskelijoita, jotka ovat vasta aloittaneet korkeakouluopintonsa ja saaneet korkeakouluopintotukea vain syyskuusta joulukuuhun. Alkuvuonna suuri osa heistä on vielä asunut vanhempansa luona, ja muita tuloja on ollut hyvin vähän tai ei ollenkaan. Tästä syystä 4 kuukautta korkeakoulutukikuukausia käyttäneiden keskitulo on huomattavasti pienempi kuin 3 tai 5 kuukautta tukea käyttäneiden.

Korkeakouluopintoihin myönnettyä opintotukea 9 kuukautta vuodessa käyttäneiden joukko on hyvin suuri siksi, että korkeakouluopinnoissa opintotuki myönnetään yleensä 9 kuukaudeksi lukuvuodessa. Lähes kolmannes korkeakouluopiskelijoista käyttää opintotukea tämän mukaisesti.

Käytettyjen tukikuukausien määrässä (taulukko 3) on huomioitu opintotuen palautukset. Jos opiskelija huomaa tulojensa ylittävän vuositulorajan, hän voi palauttaa opintotukea. Määräaikaan mennessä palautettu tuki palauttaa myös tukikuukaudet uudelleen käyttöön. Siksi on varsin todennäköistä, että tässä esitettyä useammalle korkeakouluopiskelijalle on maksettu opintotukea 9 kuukaudesta, mutta osa heistä on palauttanut tukea.

Taulukko 3. Vuoden aikana korkeakoulutukikuukausia käyttäneiden tulot vuosina 2010–2012 oppilaitosasteen⁵ ja käytettyjen tukikuukausien mukaan.

Oppilaitosaste Vuosi Tukea käyttäneet Tulot (euroa/v)	Yht.	Korkeakoulutukikuukausien määrä											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Yliopistot													
2012													
henkilömäärä	91 530	3 189	2 844	3 974	17 738	7 160	4 072	3 698	4 531	29 716	5 225	3 201	6 182
keskiarvo	8 692	18 345	17 403	14 405	8 272	12 188	11 337	11 021	9 555	6 700	5 551	4 894	3 615
mediaani	7 088	18 122	18 809	14 220	6 235	12 138	12 054	12 852	11 154	6 547	5 363	4 671	3 097
2013													
henkilömäärä	90 586	2 577	2 711	3 891	17 180	7 037	4 089	3 865	4 836	29 593	5 476	3 289	6 042
keskiarvo	8 562	20 602	17 605	14 249	8 270	12 252	11 270	10 753	9 150	6 538	5 320	4 744	3 467
mediaani	6 960	21 487	18 082	14 186	6 237	12 388	12 310	12 623	10 578	6 337	5 059	4 565	2 718
2014													
henkilömäärä	91 105	2 567	2 619	3 687	17 526	6 779	4 175	3 876	4 771	29 967	5 665	3 354	6 119
keskiarvo	8 546	20 713	17 850	14 473	8 512	12 346	11 255	10 887	9 552	6 414	5 312	4 457	3 336
mediaani	6 879	21 325	19 450	14 697	6 435	12 419	12 395	12 956	11 049	6 213	5 046	4 049	2 535
Ammattikorkeakoulut													
2012													
henkilömäärä	89 832	1 986	2 473	3 466	20 250	9 074	3 321	2 968	3 821	28 757	8 052	2 457	3 207
keskiarvo	9 656	18 473	17 199	15 736	9 714	14 200	12 838	12 771	11 241	7 455	6 154	4 295	3 152
mediaani	8 446	20 174	18 775	16 720	8 163	15 033	14 653	14 014	12 481	7 458	6 042	3 783	2 100
2013													
henkilömäärä	87 699	1 905	2 292	3 274	18 934	9 211	2 887	2 891	3 903	29 222	5 678	3 326	4 176
keskiarvo	9 617	18 803	17 526	15 767	9 989	14 384	12 779	12 506	11 052	7 420	5 919	4 430	3 065
mediaani	8 438	20 207	19 155	17 416	8 546	15 260	14 737	13 943	12 459	7 479	5 834	3 919	1 943
2014													
henkilömäärä	87 126	1 807	2 257	3 119	19 361	8 992	2 722	2 927	3 770	29 212	5 528	3 014	4 417
keskiarvo	9 694	19 611	18 028	16 391	10 341	14 273	12 881	12 601	11 197	7 407	5 675	4 426	3 073
mediaani	8 468	20 592	19 814	18 071	8 953	15 145	14 931	13 970	12 458	7 423	5 588	3 862	1 993

⁵ Myös ulkomaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Henkilö on tässä tilastoitu vain yhdelle oppilaitosasteelle per vuosi viimeisimmän sinä vuonna käytetyn opintotukikuukauden oppilaitoksen mukaan.

TULOVALVONTA

Opiskelijan omat tulot vaikuttavat siihen, kuinka monena kuukautena vuodessa hän voi käyttää opintotukea. Kela ei tutki opiskelijan tuloja, kun hän hakee opintotukea, vaan opiskelijan tulee itse huolehtia siitä, että hänen tulonsa pysyvät sallituissa rajoissa.

Jos opiskelijan omat tulot ylittävät vuositulorajan, opintotukea on maksettu liikaa. Opiskelijalla on mahdollisuus perua tai palauttaa vapaaehtoisesti tukea, jos hän huomaa tulojensa ylittävän vuositulorajan. Kela vertaa jälkikäteen Verohallinnolta saatujen tietojen pohjalta opiskelijan vuosituloja hänen käyttämiensä

tukikuukausien määrään. Jos opintotukea on maksettu liikaa, eikä opiskelija ole palauttanut sitä määräaikaan mennessä, Kela joutuu perimään liikamaksun takaisin.

VUOTEEN 2014 KOHDISTUNUT TULOVALVONTA

Kela tarkisti helmikuussa 2016 vuonna 2014 opintotukea saaneiden tulot: 33 850 tuensaajan vuositulot ylittivät vuositulorajan. Heille lähetettiin päätösehdotus opintotuen takaisinperinnästä. Vuotta aiemmin päätösehdotus lähetettiin noin 33 500 henkilölle (taulukko 4).

Päätösehdotusten mukainen takaisinmaksu oli yhteensä noin 45,5 milj. euroa, kun se vuotta aiemmin oli 43,9 milj. euroa. Takaisin maksettava määrä oli keskimäärin 1 345 euroa (taulukko 4). Päätösehdotuksesta tulee lainvoimainen päätös, jos sen saaja ei 30 päivän kuluessa pyydä asian uudelleenkäsittelyä.

Taulukko 4. Takaisinperinnän päätösehdotukset vuosina 2005–2014.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Takaisinperinnän päätösehdotuksia (kpl)	38 002	41 932	46 782	28 311	25 747	29 294	33 878	34 647	33 512	33 850
Perittävä määrä (milj. euroa)	42,4	48,4	55,3	31,5	31,1	36,1	43,1	45,3	43,9	45,5
Perittävä määrä keskimäärin (euroa)	1 116	1 155	1 182	1 111	1 209	1 232	1 272	1 309	1 309	1 345

UDELLEENKÄSITTELY

Kelan tulovalvonta perustuu Verohallinnolta saatuihin verotuksen tulotietoihin, joissa ei ole eritelty tuloja maksuajankohdan mukaan kuukausittain. Jos päätösehdotuksen saaja pyytää asiansa uudelleenkäsittelyä, takaisinperittävä määrä lasketaan uudelleen hänen antamiensa opiskelu- ja tulospelvitysten perusteella. Jos vuositulorajan ylitys johtuu muista kuin opiskeluaikana saaduista tuloista, takaisin perittävä määrä voi pienentyä. Näin tapahtuu tyypillisesti silloin, kun opiskelija on aloittanut opintonsa tai valmistunut tulovalvontavuoden aikana. Viime vuosina 24 prosenttia päätösehdotuksen saaneista on ollut opintonsa aloittaneita tai valmistuneita.

Vuoden 2013 tulovalvonnassa 39 prosenttia päätösehdotuksen saajista pyysi asiansa uudelleenkäsittelyä. Sen seurauksena lähes 3 000 tuensaajalla takaisin maksettava määrä pieneni ja runsaalla 5 200:lla takaisinmaksu todettiin aiheettomaksi. Lähes kaikissa tapauksissa syynä oli opintojen aloittaminen tai valmistuminen.

Uudelleenkäsittelyssä takaisinperintöjen lukumäärä väheni 33 500:sta 28 100:aan ja perittävä rahamäärä 43,9 milj. eurosta 34,2 milj. euroon (taulukot 4 ja 5).

Taulukko 5. Takaisinperinnän päätösehdotusten uudelleenkäsittely vuosina 2005–2013.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Uudelleenkäsittelypyyntöjä, kpl	13 787	15 154	17 385	9 628	8 067	9 284	11 796	12 049	13 162
(Osuus päätösehdotuksista, %)	(36)	(36)	(37)	(34)	(31)	(32)	(35)	(35)	(39)
Perintä muuttui, henkilöä	9 858	11 220	12 561	6 770	5 747	6 428	7 413	8 185	8 195
(Osuus päätösehdotuksista, %)	(26)	(27)	(27)	(24)	(22)	(22)	(22)	(24)	(24)
Perintään jäi, henkilöä	31 176	34 173	38 260	23 551	21 960	25 028	29 070	29 299	28 088
(Osuus opintotuen saajista, %)	(9,5)	(10,6)	(11,8)	(7,2)	(6,5)	(7,3)	(8,6)	(8,9)	(8,6)
Peritään, milj. euroa	32,5	36,7	41,8	24,5	24,9	29,0	34,6	35,7	34,2
(Osuus päätösehdotuksista, %)	77	76	76	78	80	80	80	79	78

Tämä katsaus on päivitetty versio vuonna 2014 julkaistusta katsauksesta ”Opintotuen saajien tulot vuonna 2012 ja vuoteen 2012 kohdistunut tulovalvonta” www.kela.fi/tilastokatsaukset-2014.

Taulukoiden 1 ja 2 tietoja vastaavat luvut vuosilta 2006–2011 on julkaistu Kelan opintoetuustilastossa <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/159414>.